

PROGRAMMA POPISÓW ROCZNYCH

UCZNIÓW LICEÓW KRAKOWSKICH

S. ANNY I S. BARBARY

w Amfiteatrze Nowodworskim w dniach 16, 17, 18, i 19, 20, 21. Lipca b.r.
z rana od godziny 8. do 12. a po południu od godziny 3. do 7. odbywać się
mających, tudzież Obchodu zamknięcia Nauk po skończonych Popisach.

Na które

PRZESWIEITNA PUBLICZNOŚĆ

PROREKTOROWIE

OBUDWÓCH LICEÓW

zapraszają.

W KRAKOWIE

W DRUKARNI AKADEMICKIEJ.

1827.

---

*Członki Zgromadzenia Professorów i Nauczycieli Liceów Krakowskich
S. Anny i S. Barbary w roku szkolnym 18²⁶/₂₇.*

LICEUM S. ANNY.

Prorektor Adam Powstański, Filozofii i Obojga Praw Doktor,
Członek Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, Orderu
S. Włodzimierza Klasy IV. Kawaler.

1. Professor Tomasz Wysocki, Nauk Wyzwolonych i Filozofii
Doktor, C. T. N. K. uczył: Wymowy i Poezyi Polskiej i
Łacińskiej w Klassach V. i VI. Historji Powszechney w
Klassie IV.
2. Professor Teodor Orłowski N. W. i F. D. C. T. N. K. Ję-
zyków: Polskiego i Łacińskiego w Klassie II. i IV.
3. Professor Ludwik Kosicki C. T. N. K. Języków: Polskiego
i Łacińskiego w Klassie III. Greckiego w Klassach IV. V.
i VI. Historji Polskiej w Klassie VI.
4. Professor Augustyn Frączkiewicz C. T. N. K. Matematyki
w Klassach IV. V. i VI.
5. Professor Michał Łuszczkiewicz: Arytmetyki w Klassach
II. i III. Zoologii w Klassie IV. Fizyki w Klasie V. Che-
mii, Mineralogii i Jeografii fizyczney w Klassie VI.
6. Zastępca Professora Józef Pysz: Języków Polskiego, Łaciń-
skiego i Francuzkiego w Klassie I. Niemieckiego w Klas-
sach I. i II. Jeografii w Klassie I. Historji Powszechney
w Klassie V.

7. Nauczyciel X. Jan Mastelski S. Teologii Doktor, C. T. N. K. Senior Bursy Jeruzalem: Nauki Religii i Obyczajowej we wszystkich Klassach.
8. Nauczyciel Antoni Gizinski: Rysunków we wszystkich Klassach, Historii Powszechney w Klassach II. i III.
9. Nauczyciel Piotr Wyszkowski: Kaligrafii w Klassach I i II. Arytmetyki w Klassie I. Jeografii w Klassie II.
10. Nauczyciel Gabriel Lauvernay: Języka Francuzkiego w Klassach II. III. IV. V. VI.
11. Nauczyciel X. Jan Malisch: Języka Niemieckiego w Klassach III. IV. V. i VI. Jeografii w Klassie III.

LICEUM S. BARBARY.

Prorektor X. Tymoteusz Waliczko, XX. Kanoników Grobu Chrystusowego w Kollegium S. Barbary Rektor.

1. Professor Mikołaj Tyrchowski C. T. N. K. uczył: Matematyki w Klassach IV. V. i VI.
2. Professor Kaetan Kowalski C. T. N. K. Jeografii w Klassie II. Języków Polskiego i Łacińskiego w Klassie III. Języka Greckiego w Klassach IV. V. i VI.
3. Professor Walenty Kulawski: Literatury Polskiej i Łacińskiej w Klassach V. i VI. i Historii Polskiej w Klassie VI.
4. Professor Stanisław Pogonowski: Arytmetyki i Jeografii w Klassie III. i Umiejętności Fizycznych w Klassach IV. V. i VI.
5. Professor Jan Nep: Nowiński: Języków Polskiego, Łacińskiego i Niemieckiego w Klassie I. Historii Powszechney w Klassie II. i III. Jeografii w Klassie I.

6. Pro-

6. Professor Karol Mecherzyński NN. WW. i Fil. Doktor, uczył: Języka Polskiego i Łacińskiego w Klassach II. i IV.
7. Nauczyciel X. Antoni Wolniewicz Mag. Teol. Kan. Grobu Chrystusowego, Kapellan Licealny: Nauki Religii i Moralney we wszystkich Klassach.
8. Nauczyciel Piotr Fiałkowski: Języka Niemieckiego w Klassach II. III. IV. V. i VI.
9. Nauczyciel Raymund Woyciechowski: Języka Francuzkiego w Klass: I. Arytmetyki w Klassie II. Ortografii w Klassie III. i Historii Powsz: w Klass: IV. i V.
10. Nauczyciel Józef Sontag: Rysunków we wszystkich Klassach, Kaligrafii w Klassach I. i II.
11. Zastępca Nauczyciela Piotr Marcin: Języka Francuzkiego w Klassach II. III. IV. V. i VI.

Alexander Serna Sołłowicz, Nauczyciel Języka i Literatury Rossyyskiej w Uniwersytecie Jagiellońskim, uczył oddzielnie w Klass: IV. V. i VI. tak w Lic: S. Anny iako też w Lic: S. Barbary Języka Rossyyskiego.

Rozkład godzin przeznaczonych na Popis Roczny Roku

Szkolnego 18²⁶/₂₇.

Po odbytém Nabożeństwie, Spowiedzi i Kommunii S. do której przystępować będą Uczniowie Liceum S. Anny w dniach 2, 3, i 4, a Liceum S. Barbary w dniach 5, 6, i 7, Lipca, rozpoczną się Popisy roczne uczniów Liceów Krakowskich dnia 16. Lipca 1827. r. i odbywać się będą w Amfiteatrze Nowodworskim, które codziennie z rana poprzedzi Msza S. o godzinie 7¹/₂.

Dnia

*Dnia 16. Lipca w Poniedziałek Liceum S. Anny, a 19. Lipca we
Czwartek Liceum S. Barbary.*

Przed południem Klasa I.

Nauka Religii i Moralna	od 8	do $8\frac{1}{2}$
Język Polski i Łaciński	— $8\frac{1}{2}$	— $9\frac{1}{2}$
Arytmetyka	— $9\frac{1}{2}$	— $10\frac{1}{4}$
Język Francuzki	— $10\frac{1}{4}$	— $10\frac{3}{4}$
Jeografia	— $10\frac{3}{4}$	— $11\frac{1}{4}$
Język Niemiecki	— $11\frac{1}{4}$	— $11\frac{3}{4}$
Kaligrafia i Rysunki	— $11\frac{3}{4}$	— 12.

Po południu Klasa II.

Nauka Religii i Moralna	od 3	do $3\frac{1}{2}$
Język Polski i Łaciński	— $3\frac{1}{2}$	— $4\frac{1}{2}$
Arytmetyka	— $4\frac{1}{2}$	— $5\frac{1}{4}$
Język Francuzki	— $5\frac{1}{4}$	— $5\frac{3}{4}$
Historya powsze: i Jeogr:	— $5\frac{3}{4}$	— 6.
Język Niemiecki	— $6\frac{1}{4}$	— $6\frac{3}{4}$
Kaligrafia i Rysunki	— $6\frac{3}{4}$	— 7.

*Dnia 17. Lipca we Wtorek Liceum S. Anny, a dnia 20. Lipca w
Piątek Liceum S. Barbary.*

Przed południem Klasa III.

Nauka Religii i Moralna	od 8	do $8\frac{1}{2}$
Język Polski i Łaciński	— $8\frac{1}{2}$	— $9\frac{1}{2}$
Arytmetyka i Jeometrya	— $9\frac{1}{2}$	— $10\frac{1}{4}$
Język Francuzki	— $10\frac{1}{4}$	— $10\frac{3}{4}$

Historya powsz: i Jeografia od $10\frac{3}{4}$ do $11\frac{1}{4}$.

Język Niemiecki — $11\frac{1}{4}$ — $11\frac{3}{4}$.

Kaligrafia i Rysunki — $11\frac{3}{4}$ — 12.

Język Rossyyski Klass IV. V. i VI. obu Liceów od 7.

Po południu Klasa IV.

Nauka Religii i Moralna od 3 do $3\frac{1}{4}$.

Język Polski i Łaciński — $3\frac{1}{4}$ — 4.

Matematyka — 4 — $4\frac{3}{4}$.

Język Francuzki — $4\frac{3}{4}$ — $5\frac{1}{4}$.

Historya powszechna — $5\frac{1}{4}$ — $5\frac{3}{4}$.

Język Niemiecki — $5\frac{3}{4}$ — $6\frac{1}{4}$.

Historya Naturalna — $6\frac{1}{4}$ — $6\frac{3}{4}$.

Język Grecki — $6\frac{3}{4}$ — 7.

Rysunki.

*Dnia 18. Lipca we Srodę Liceum S. Anny a 21. Lipca w Sobotę
Liceum S. Barbary.*

Przed południem Klasa V.

Nauka Religii i Moralna od 8 do $8\frac{1}{4}$.

Literatura Polska i Łacińska — $8\frac{1}{4}$ — 9.

Matematyka — 9 — $9\frac{1}{2}$.

Język Francuzki — $9\frac{1}{2}$ — 10.

Fizyka — 10 — $10\frac{1}{2}$.

Język Niemiecki — $10\frac{1}{2}$ — 11.

Historya powszechna — 11 — $11\frac{1}{2}$.

Język Grecki — $11\frac{1}{2}$ — 12.

Rysunki.

Po

Po południu Klasa VI.

Nauka Religii i Moralna	od	3	do	$3\frac{1}{4}$.
Literatura Polska i Łacińska	—	$3\frac{1}{4}$	—	4.
Matematyka	—	4	—	$4\frac{1}{2}$.
Język Francuzki	—	$4\frac{1}{2}$	—	5.
Umiejętności Fizyczne	—	5	—	$5\frac{1}{2}$.
Język Niemiecki	—	$5\frac{1}{2}$	—	6.
Historya Polska	—	6	—	$6\frac{1}{2}$.
Język Grecki	—	$6\frac{1}{2}$	—	7.

Rysunki.

Nazajutrz w Niedzielę dnia 22. b. m. o godzinie 8. rano w tymże Amfiteatrze nastąpi rozdanie Nagród i Pochwał celującym w naukach i obyczajności obudwóch Liceów uczniom, którzy w mowach stosownych złożywszy hołd wdzięczności obecnym Władzom Rządowym, Professorom i Gościom, wszyscy udadzą się do Kościoła Akademickiego S. Anny, gdzie na podziękowanie P. Bogu za pomyślne ukończenie tegorocznych prac szkolnych odbywać się będzie uroczyste Ofiara Mszy S. z muzyką. Nakoniec po odśpiewaniu *Te Deum* przez miejscowego Kapellana, udającym się na Wakacye Uczniom religijne błogosławieństwo udzieloném zostanie.

W następujących dniach, zaczawszy od dnia 23. t. m., odbywać się będzie ściślejszy *examen* Uczniów Klasy VI. obudwóch Liceów, w celu wydania im świadectwa dojrzałości (*maturitatis*.)

NAUKA RELIGII i OBYCZAJOWA.

IV KLASSIE I. Pierwsze zasady nauki Wiary S. wykładano w osobnych częściach nauki o Bogu we trzech osobach, o Sakramentach SS., o Mszy S., o Modlitwie i o Cnotach Chrześcijańskich: następnie mówiono o obowiązkach dzieci względem rodziców i wzajemnie.

IV KLASSIE II. Naukę o znaczeniu Cnót, Wiary i Nadziei w ogólności, a w szczególe o Składzie Apostolskim i Modlitwie Pańskiej, podano obok wykładu powinności uczniów względem nauczycieli, służących względem panów, i nawzajem.

IV KLASSIE III. Wyłożono rzecz o Miłości względem Boga i bliźniego, o Przykazaniach Boskich i Kościelnych: niemniej naukę o posłuszeństwie, o pracowitości, o zachowaniu zdrowia i t. p.

IV KLASSIE IV. Nauczano o Sakramentach SS. w szczególności: a następnie o cierpliwości, o ludzkości, o zgodzie, o nałogach i t. p.

IV KLASSIE V. Mówiono o życiu i nauce Chrystusa P. wreszcie wyłożono znaczenie Ewangelii Niedzielnych.

IV KLASSIE VI. Rzecz o znaczeniu i potrzebie Religii objawioney, niemniej o dowodach prawdziwie objawioney Religii Chrześcijańskiej; zamknięto osobną nauką o przymiotach Boskich, Wszechmocności, Dobroci, Mądrości,

Duchowności, Sprawiedliwości, niemniej o Tajemnicach Wiary S. Nakoniec Ewangelie Niedzielne naznaczano do odmawiania z pamięci, wraz z stosownym ich znaczenia wykładem.

JĘZYK I LITERATURA POLSKA I ŁACIŃSKA.

IV KLASSIE I. Wyłożono rzecz o ośmiu częściach mowy, mianowicie wprawiano uczniów w iak naydokładnieysze przypadkowanie imion, zaimków, czasowanie tudzież słów regularnych i t. d. Poczém dodano naukę de praeteritis et supinis, i dotknięto pierwszych początków składni w Łacinie. Nadto tłumaczono Tirocinium z szczególnieyszym względem na rozbiór grammatyczny: wreszcie dopełnił naukę przekład z języka Polskiego na Łaciński zdań łatwych, z autorów Łacińskich po większey części czerpanych. — W ciągu wykładu Grammatyki języka Polskiego, wprawiano uczniów w płynne czytanie i u-rabianie głosu; niemniej przez naznaczanie na domową robotę odmian przypadkowania, przepisywania baiek, i innych pomnieyszych ćwiczeń, wkładano ich do zachowania pisowni. Niektóre z baiek Krasickiego zadawane były na deklamacyą.

IV KLASSIE II. Wróciwszy na wstępie do początkowych zasad Polskiej i Łacińskiej mowy, wykładano z kolei naukę o rodzajach imion, tudzież przypadkowaniu, stopnio-
wa-

waniu, czasowaniu, tak prawidłowém iako i nieforemném w obu językach. Niemnięy prawidła składni w Łacinie, — poczynając od pierwszych zasad, a kończąc na nauce o wywracaniu zdań infinite w różney postaci, — zastosowano w przykładach, naznaczając obficie ćwiczenia do każdego prawidła z osobna. Na deklamacyą zadawano wyimki w mowie wiązanej z oyczystych pisarzy, buduiącey treści.

IV KLASSIE III. Po ukończeniu Grammatyki Polskiej, powtórzeniu tudzież nauki o rodzajach imion Łacińskich, czasowaniu słów, de praeteritis i supinis, a w szczególności o imionach i słowach ułomnych, wyłożono prawidła składni niższej Łacińskiego języka, do których stosowano zadania tak domowe iako i w klassie. — Nadto do wypracowania naznaczano powieści, listy lub przekłady wyimków z pisarzy Łacińskich. Nakoniec wypisy z Autorów klassycznych Łacińskich tłumaczono wraz z rozbiorem, a z tych celnieysze zadawano na pamięć dla wprawy, oraz w polskim języku na deklamacyą wiersze różney osnowy.

IV KLASSIE IV. Składnią wyższą języka Łacińskiego wykładano w przystosowaniu do zadań na każde prawidło z osobna: następnie podano naukę o Illoczasię w obu językach Polskim i Łacińskim, o Wierszopistwie zewnętrzném i o Mitologii. Niemnięy w ciągu tłumaczenia i rozbioru wypisów z przednieyszych pisarzy Łacińskich, zalecano prze-

kłady bądź ustne bądź piśmienne z obu języków; celniejsze wyimki w mowie tak wolnéj iako i wiązaney naznaczano do odmawiania z pamięci; nakoniec na deklamacyą wiersze z Polskich Pisarzy różney treści, mianowicie z poezyi opisujący.

W KLASSIE V. Naukę o stylu i iego własnościach, iako też o źródłach piękności stylu i środkach uniknienia wad iey przeciwnych, łączono z przykładami w obu językach. Następnie rozwinięto uwagi nad różnaitością stylu, i w szczególności mówiono o różnych rodzajach pism prozaicznych, iako to: listach, opisach, historyi, biografii, charakterach i pismach dydaktycznych, z zastosowaniem do przykładów i wzorów w oboiej mowie, mianowicie z autorów klassycznych Łacińskich, których celniejsze wyimki tłumaczono, rozbierano i w części do odmawiania z pamięci naznaczano. — Nadto rzecz o wierszopistwie zewnętrzném powtórny raz w krótkości wyłożywszy, rzucano ogólne uwagi nad poezyą wewnętrzną, wskazano początek i cel poezyi, a z kolei mówiono o powołaniu i pomocach poety, tudzież w szczególności o różnych poezyi rodzajach, iako to: bayce, epigrammacie, satyrze, sielance i wierszu dydaktycznym właściwym. Wreszcie podano stosowne wzory z wyborniejszych pisarzy: na ćwiczenia nakoniec domowe naznaczano listy, opowieści, opisy i przekłady z obu języków.

W KLASSIE VI. Zagaiwszy naukę o Krasomowstwie w ogólnom-

ności uwagami o walnych zasadach sztuki mowczej, układano w ogólności prawidła Retoryki w osobnych iey częściach, z celniejszym względem na użycie troistego rodzaju stylu w mowie; a w szczególe rzecz o mowach pochwalnych, seymowych, sądowych i kaznodziejskich, zamknięto przystosowaniem wzorów z dawney i nowey Literatury. Towarzyszyło tey nauce ciągle czytanie i rozbiieranie wzorów wyborniejszych Łacinników, i przekładanie tak Łacińskich na Polski ięzyk iako i Polskich na Łaciński. Niemniety w osnowie dalszych uwag nad różnemi poezyi rodzajami, mówiono: o elegii, wierszu lirycznym, dramacie i epopei, załączając stosowne wzory mowy wiązaney tak z Polskich iako i Łacińskich pisarzy. Na wypracowanie tudzież domowe naznaczano przekłady z obu ięzyków, i mówki poważniejszey treści.

JĘZYK I LITERATURA GRECKA.

W KLASSIE IV. Wskazawszy postaci głosek Greckich iako też ich podział, wkładano uczniów do czytania; poczem wyłożono naukę o przypadkowaniu imion i zaimków, czasowaniu tudzież słów foremnych; następnie o rodzajach imion, stopniowaniu przymiotników i o formowaniu czasów. Krótkie nakoniec zdania Greckie przekładano na ięzyk Łaciński.

W KLASSIE V. Podano prawidła grammatyczne o słowach, przysłówkach, przyimkach i spójnikach, a następnie o skła-

składni. Tłumaczono wypisy z autorów Greckich na język Łaciński, naznaczano wreszcie ćwiczenia domowe do wypracowania, niektóre zaś wyjątki do odmawiania z pamięci.

W KLASSIE VI. Po ukończoney Grammatyce wraz z nauką o dyalektach Greckich, przekładano wyimki z klasyków, tak w wolney iako i wiązaney mowie, na język Łaciński. Nadto, obok ćwiczeń domowych, wybrańsze miejsca z pisarzy Greckich zalecano na deklamacyą.

JEZYK FRANCUZKI.

W KLASSIE I. Naukę czytania, z szczególniejszym względem na wymawianie, pomnożono wskazaniem form przypadkowania przedimków, oraz czasowania słów posilkowych.

W KLASSIE II. Mówiono o dziewięciu częściach mowy, a w szczególności o rzeczowniku, przymiotniku, przedimku, o czasowaniu słów posilkowych tak z osobna iako też z zaimkami względniemi *le, en*, naznaczając stosowne ćwiczenia. Nadto, obok tłumaczenia z języka Francuzkiego na Polski, używające wyrażenia potoczney mowy naznaczano do odmawiania z pamięci.

W KLASSIE III. O rodzajach i liczbach, iako też ich formowaniu się, o stopniach porównania, imionach liczbowych i zaimkowych, wreszcie o czterech formach czasowania,

nau-

nauczano w przystosowaniu zadań do prawideł w tej mierze. Prócz tego tłumaczono na język Polski wypisy francuzkie.

IV KLASSIE IV. W wykładzie dalszym Grammatyki, podano naukę: o słowie, iego odmianach, o przechodzie znaczenia czynnego na bierne, o słowach zaimkowych, ich czasowaniu, i o użyciu czasów. Cwiczo no tudzież uczniów w pisowni, i naznaczano na domową robotę zadania, a na deklamacyą wiersze rozmaitey treści.

IV KLASSIE V. Nauczano: o imiesłowie i iego własnościach, oraz o pochodzeniu czasów, naznaczając stosowne zadania. Niemniej wprawiano uczniów w pisownią przez mnogie ćwiczenia szkolne, oraz właściwości wymawiania przestrzegano tak w tłumaczeniu z języka Francuzkiego na Polski, iako też deklamowaniu wierszy.

IV KLASSIE VI. Wyłożono rzecz o składni w ogólności, z zastosowaniem iey prawideł w zadaniach. Następnie podano krótką naukę o początku języka Francuzkiego, o smaku i różnych rodzajach stylu. Nadto, tłumaczono z języka Francuzkiego na Polski, wkładano uczniów przez ćwiczenia szkolne w pisownią; nareszcie na deklamacyą naznaczano różney osnowy poezye.

JĘZYK NIEMIECKI.

IV KLASSIE I. Uczono pierwszych początków języka, iako to: czytania, przypadkowania przedimków i rzeczowników, tudzież czasowania słów posiłkowych.

W KLASSIE II. Za należytem wpojeniem uczniom poprzednich zasad, wskazano formy przypadkowania przymiotników i zaimków, następnie czasowania słów prawidłowych. Niemniej tłumaczono z języka Niemieckiego na Polski bajki i powieści w łatwiejszym stylu, zalecając niekiedy potrzebniejszych wyrażań odmawianie z pamięci.

W KLASSIE III. Powtórzywszy naukę poprzedniczą w krótkości, mówiono z kolei o rodzajach imion, iako też stopniowaniu przymiotników i czasowaniu słów, mianowicie nieforemnych. Prócz tego stosowano praktyczne ćwiczenia do prawideł powyższych, i tłumaczono wypisy Niemieckie z grammatycznym rozbiorem.

W KLASSIE IV. Dalsze prawidła Grammatyki, o użyciu słów posiłkowych, o słowach złożonych, zaimkowych, nieosobistych, nakoniec o składni, przystosowano do przykładów i zadań na ćwiczenia do mowy naznaczonych. Nadto zajmowano uczniów tłumaczeniem z języka Niemieckiego na Polski.

W KLASSIE V. Wykładano naukę o przyimkach i przysłówkach, o rządzie słów, o imiesłowie: naznaczano oraz na ćwiczenia domowe przekłady z języka Polskiego na Niemiecki, a z Niemieckiego na Polski tłumaczono wypisy z klasyków przedniejszych.

W KLASSIE VI. Zastosowano całą naukę poprzedniczą w ćwiczeniach licznych, a mianowicie przekładach z języka o-
czy-

czystego na Niemiecki: nadewszystko tłumaczono ciągle wyimki w stylu wyższym z pisarzy Niemieckich pierwszego rzędu.

JĘZYK ROSSYYSKI.

W wykładzie pierwszych początków języka, nauki czytania i pisania, podano z Grammatyki prawidła o częściach mowy, przyczem naznaczano na ćwiczenia przekłady z Polskiego języka na Rossyyski, tudzież wyiątki z autorów Rossyyskich do tłumaczenia i na pamięć.

MATEMATYKA.

I. ARYTMETYKA.

W KLASSIE I. Cztery działania Arytmetyczne, tak w liczbach całych iako wielorakich, wyłożono z zastosowaniem do przykładów praktycznych.

W KLASSIE II. Wyłożono naukę o ułamkach zwyczajnych i dziesiętnych, tudzież wskazano, iak działania Arytmetyczne na liczbach wielorakich odbywają się za pomocą ułamków zwyczajnych; podano nakoniec sposoby upraszczania działań na ułamkach zwyczajnych.

W KLASSIE III. Mówiono o stosunkach i proporcjach, a następnie podano naukę o regule trzech poiedynczey tak prostej iak odwrotney, tudzież regule składaney, spółki, procentu, odtrącania procentu, mieszaniny; daléy naukę o miarach i wagach, a mianowicie Polskich, Francuzkich

i Państw ościennych; nakoniec wytłumaczono użycie tablic Metrologicznych.

II. III. ALGEBRA JEOMETRYA.

KLASSA III. Wiadomości wstępne z Jeometryi: o rozciągłości, linii, kątach, i o przystawianiu trójkątów.

W KLASSIE IV. Wyłożono: 1. Wstęp do Algebry. 2. Naukę o dodawaniu, odejmowaniu, mnożeniu i dzieleniu ilości algebraicznych. 3. Teorią równań stopnia pierwszego, z przystosowaniem do rozwiązywania zagadnień tak z jedną niewiadomą, iako też z kilku niewiadomymi. 4. O proporcyi arytmetyczney i ieometryczney.

Z Jeometryi: 1. O liniach prostopadłych, pochyłych i równoodległych. 2. O wielokątach w ogólności, a w szczególności o ich kątach. 3. O własnościach koła i linii prostych z niem przecinających się, lub stycznych; tudzież omierze kątów. 4. O powierzchni wielokątów.

W KLASSIE V. 1. Z Algebry: O podnoszeniu liczb do kwadratu i wyciąganiu pierwiastku kwadratowego. 2. Teorią równań stopnia drugiego. 3. O postępach arytmetycznych i ieometrycznych. 4. Teorią Logarytmów z wyłożeniem tablic logarytmowych i przystosowaniem do rozmaitych zagadnień.

Z Jeometryi: 1. O podobieństwie wielokątów i o proporcjonalności ich boków. 2. O wielokątach foremnych w koło wpisanych i opisanych na kole. 3. O stosunku okręgu do

do średnicy i o powierzchni koła. 4. Trygonometrią prostokreślną.

W KLASSIE VI. Podano obszerniejszy wykład działań Algebraicznych i równań stopnia pierwszego i drugiego.

Z Jeometrii: 1. Wyłożono całą Stereometrią. 2. Jeometrią praktyczną.

Uwaga. W każdej klasie powtórzono na początku roku szkolnego te wiadomości, które były wyłożone w klasie poprzedzającej: nadto Uczniom klas IV. i V. przypominano w ciągu roku najważniejsze wiadomości z Arytmetyki, i rozwiązywano z niemi zawilsze zagadnienia arytmetyczne. Na ćwiczenia domowe naznaczane były we wszystkich klasach przykłady i zagadnienia z Arytmetyki, Algebry i Jeometrii, stosowne do wiadomości poprzednio w klasie podanych.

UMIEIĘTNOŚCI FIZYCZNE.

I. HISTORIA NATURALNA.

W KLASSIE IV. Wyłożono podział istot ziemskich na organiczne i nieorganiczne; następnie wzięto pod szczególną uwagę *Zoologią* według układu Linneusza, a wskazawszy zasadę podziału zwierząt na gromady, rzędy, rodzaje i gatunki, opisano znaiomsze zwierzęta z użyteczności lub szkodliwości w gospodarstwie. Pod każdą gromadą czyniono uwagi dotyczące się budowy ciała zwierzęcego, sposobu

życia i t. p. okoliczności, które spowodowały nowszych Naturalistów do zmienienia systematu Linneuszowego.

W KLASSIE V. Botanika. Po wyłożeniu wiadomości wstępnych tej nauki, zastanawiano się nad częściami w skład roślin wchodzącemi; wyłożono w krótkości Terminologią i Fizyologią, a uwagi z tąd wyciągnięte zastosowano do układu Linneuszowego, i szczegółowego opisowania roślin.

W KLASSIE VI. Mineralogia. Stosownie do układu Wenera, wyłożono rzecz o charakterach minerałów zewnętrznych, chemicznych, fizycznych i empirycznych; wreszcie opisano minerały użyteczniejsze.

II. F I Z Y K A

W KLASSIE IV. Mówiono o własnościach ciał, tak powszechnych iako i szczególnych; o sile spóyności, przylegania, ciężkości, o ciężeniu powszechném i o ciężarze.

W KLASSIE V. Wykładano początki Statyki, Mechaniki właściwey, Hydrostatyki, tudzież naukę o powietrzu i brzmieniu; a zarazem stosowano wiadomości z teoryi nabyte do praktycznego użycia. — Z Fizyki szczególney wyłożono naukę o Ciepłiku, Elektryczności, Magnetyzmie i Świecie, przyczém prawdy wykładane doświadczeniami naocznie objaśniano.

III. C H E M I A

W KLASSIE VI. Opisano w ogólności laboratorium chemi-

miczne, skład narzędzi potrzebniejszych, i celniejsze operacye; następnie wyłożono naukę o sile powinowactwa, o własnościach chemicznych ciał prostych tak niemetalicznych iak i metalicznych, naukę o niedokwasach i kwasach, podając sposoby otrzymania takowych ciał w stanie czystym, tłumacząc oraz, iakie przy tém zachodzą kombinacye chemiczne: teorią doświadczeniami po części w obec uczniów przedsiębranemi objaśniano.

IV. JEOGRAFIA FIZYCZNA.

W KLASIE VI. Nauczano o świecie powszechnym, figurze ziemi, poziomie, biegu pozornym gwiad, równoleżnikach, równiku, szerokości ieograficznejey, południku, długości ieograficznejey i wyrażeniu iey przez czas, o troiakiem położeniu sfery; następnie o podziale nieba, ekliptyce i iey położeniu względem równika, o zwrotnikach, kołach biegunowych, położeniu ziemi na początku czterech pór roku; naostatek o księżycu, iego biegu około ziemi, i o zaćmieniach.

JEOGRAFIA.

W KLASIE I. Po wyłożeniu wstępnych wiadomości tey nauki, iako to: o lądach, górach i t. p. opisano pod szczególnymi względami znaczniejsze Państwa Europy, z okazaniem mieyc wspomnianych na karcie ieograficznejey.

W KLASIE II. Okazano w ogólności granice, rozległość, zna-

znaczniejsze góry, morza, rzeki, jeziora, iako też podział Azyi i Afryki, niemniej w szczególności krajów znajdujących się w tych częściach świata.

W KLASSIE III. Powtórzywszy rościągley naukę poprzedniczo wykładaną, z szczególnym względem na Polskę, Rosyą, Austryą i Prussy, przystąpiono do opisanja reszty ziemi.

HISTORIA.

W KLASSIE II. Dzieie od stworzenia świata aż do Alexandra W. opowiedziano koleją pięciu epok; a w szczególności: Epokę I. do Noego, Epokę II. do Moyżesza, Epokę III. do Romulusa, Epokę IV. do Cyrusa, Epokę V. do Alexandra W.

W KLASSIE III. Nauczano dzieiów: od Alexandra W. do Narodzenia Chrystusa P. a następnie, od Chrystusa do podziału Państwa Rzymskiego przez Teodozyusza W., od Teodozyusza do założenia nowey Monarchii w Azyi przez Machometa, od Machometa do wskrzeszenia Cesarstwa Zachodniego przez Karola W.

W KLASSIE IV. Wykładano historią średnich wieków, — od Karola W. do wojen Krzyżackich, a od wojen Krzyżackich aż do odkrycia Ameryki.

W KLASSIE V. Dzieie od odkrycia Ameryki aż do naszych czasów, opowiadano przywodząc (iako równie w innych Klassach) stosowne objaśnienia z Biografii, Jeografii i Statystyki.

W KLAS-

IV KLASSIE VI. Wykładano historią Polską: od początków Narodu aż do zeyścia Augusta III.

R Y S U N K I

IV KLASSIE I. II. III. Poczynając od wykreślenia linii pionowej, poziomey, ukośney, tudzież koła, owalu, i t. p. wprawiano uczniów do rysowania od ręki, to jest bez pomocy linii i cyrkla, różnych figur, iako to: sześciątów, walców, ostokręgów. Uczono potem cieniowania figur stosownie do kształtu i położenia, z objaśnieniem, z której strony światło pada, co jest cień i odbicie światła. Początkującym dawano do rysowania części głowy, postępującym całe głowy, podług podziału na części teorią sztuki wskazanych: nakoniec pomnieysze widoki okolic, drzewa, zamki, kościoły, domy i t. d.

IV KLASSACH IV. V. VI. Wprawiano uczniów do rysowania głów cieniowanych i figur bądź nagich bądź w odzieży, w różnych położeniach, charakterach i postaciach. Dawano tudzież rozmaite widoki okolic mieyskich i wieyskich; przyczém wykładano prawidła perspektywy linealney w skracaniu się linii widzialnych przedmiotów, w miarę odległości i perspektywy powietrzney w stopniowaniu światła i cieniów.

Z Topografii, nauczano rysować położenia mieysc podług lepszych wzorów. — Z Architektury, dawano kolumny z pięciu porządków i plany domów podług skali na sążnie lub łokcie wymierzoney.

KA-

K A L I G R A F I A.

W KLASSIE I. Przewodniczono uczniom w kreśleniu głosek pojedynczych wielkich i małych, według właściwej im i kształtnej budowy, nauczając iak ma piszący siedzieć i iak pióra używać.

W KLASSIE II. Wskazano ozdobniejsze postaci pisma, wkładając uczniów do naśladowania wzorów, bądź w pojedynczych wyrazach, bądź w spoieniu ich w zdania i dłuższe okresy.

Dla potrzebnej wiadomości tak Uczniom szkolnym iako też Rodzicom, Opiekunom, lub innym Osobom oddawać Uczniów do Lyceów Krakowskich mającym, załącza się przy Programmacie Popisowym, z polecenia *JW. KURATORA JENERALNEGO INSTYTUTOW NAUKOWYCH WOLNEGO MIASTA KRAKOWA I JEGO OKRĘGU*, następujące:

O Z N A Y M I E N I E.

1. Szkoły rozpoczną się niezawodnie z dniem S. Michała to jest 29. Września r. b. Każdy więc Uczeń szkolny wcześnie przybyć winien, ażeby wprzód w to wszystko, co się ściaga do pomieszkaia, wikt, Nauczyciela domowego, zapisu szkolnego, noszenia munduru przepisanego dla Uczniów Szkół Krakowskich, książek szkolnych i innych potrzeb, był należycie zaopatrzonym, — ile że bez tych przygotowawczych środków przyięcie do Szkół nastąpićby nie mogło.
2. Gdy równie Dozorowi nad Instrukcją publiczną przełożonemu, iak Rodzicom i Opiekunom Uczniów Szkolnych, szczególnie na tém zależy, aby młodzież mieszczoą była u osób używających dobrej reputacyi i żeby oddawana została w dozór domowy Dyrektorom lub innego nazwiska Nauczycielom prywatnym do tey nader ważney posługi ukwalifikowanym; przeto dla ochronienia Rodziców, Opiekunów i innych Osób upoważnionych do oddawania Uczniów do Szkół od zawodów i nieprzyjemności, na ia-

kieby przez pokątne stręczenia onym umieszczeń młodzieży na stancyach lub powierzenie w dozór domowy ludziom nieznanym Zwierzchności Szkolney z dobrych zalet natrafiać mogli; będzie obowiązkiem Inspektora Instytutów Naukowych zebrać w Listy imienne tak osoby używające dobrej reputacyi które sobie życzą trzymać na mieszkaniu i stole młodzież szkolną, iako też Dyrektorów, Korrepetytorów i innego nazwiska Dozorców domowych. — Względem czego, każdy z mających potrzebę zapewnienia się, będzie się mógł informować w Biórze Inspektora pod L. 117. przy Ulicy Grodzkiej w Gmachu Uniwersyteckim Kollegium Jurystyczne zwanym, począwszy od dnia 15. Września r. b.

3. Przed dniem S. Michała, w którym się szkoły rozpoczną, Młodzież Szkolna zapisaną w księgi szkolne czyli Matrykulę już byźdź musi. Zapisy Uczniów rozpoczną się od dnia 20. Września r. b. w Biórze Inspektora Instytutów Naukowych i trwać będą do dnia rozpoczęcia się Szkół, to jest do dnia 29. Września. — Opóźniający się z przybyciem do szkół, w razach tylko gruntownego usprawiedliwienia ważnych przyczyn spóźnionego przybycia do Szkół, dozwoleń przyięcia uzyskać może; — inaczej zaś, promocyą straci i w tej saméj klasie nadal pozostanie, a jeżeli na promocyą nie zasłużył, tedy do niższej klasy przeysć będzie musiał, albo wcale przyiętym nie będzie; co także rościąga się do tych, którzyby nie doczekawszy do Popisów szkolnych, przedwcześnie szkoły opuścili.

4. Ponieważ od Uczniów chcących brać nauki w Szkołach Krakowskich postanowioną została opłata szkolna *Mineralia* zwana, po Złotych Pol.kich cztery od Ucznia Lycealnego, a po Zł. Pol. ośm od Ucznia Uniwersyteckiego na rok szkolny 1827; przeto każdy z Uczniów opłatę takową od razu z góry wnieść do Kassy na to postanowionej będzie obowiązany.
5. Przybywający z innych Szkół lub Instytutów do Szkół Krakowskich, winni będą nie tylko złożyć należyte z nauk i sprawowania się moralnego świadectwa (także i świadectwo z odbytey ospy) ale nadto w razie uznanej tego potrzeby poddać się examinowi dla stósownego w Szkołach umieszczenia.
6. Wiek, w którym Uczniowie do klasy pierwszej przyjmowani będą, nie będzie mógł być niższy iak skończony rok dziewiąty, ani wyższy iak skończony trzynasty. W rzadkich tylko zdarzeniach Zwierzchność Szkolna niższych lub wyższych lat Uczniom dozwalać przystępu do Klasy pierwszej może, lecz o tém Kuratoryi Jeneralney donieść winna.
7. Co się tyczy przepisu munduru szkolnego, ten dla Uczniów Uniwersytetu i Lycealnych, że został Uchwałą Wysockiego SENATU RZĄDZĄCEGO WOLNEGO MIASTA KRAKOWA I JEGO OKRĘGU z dnia 6. Czerwca r. b. do L. 1841. postanowiony; przeto iako obowiązujący każdego Ucznia podaje się do wiadomości i najsćcisleyszego zachowania, w takiej treści:

U-

Uczniowie Uniwersytetu, używać będą kolorów: na fraki granatowego, a na surduty ciemno szaraczkowego. Jak fraki tak i surduty będą z kołnierzem stojącym, opatrzone karmazynową wypustką, zapinane na jeden rząd dziewięciu guzików dla dorosłych (a w proporcji mniej dla młodszych). Na kołnierzu będą podwójne gałązki oliwne z sukna lub kaszemirku białego wycinane, iako tańsze, do przyszycia łatwe i zabrukaniu mniej podległe: w żadnym zaś razie nie będą mogły bydz haftowanemi. Kamizelka do fraku biała, na jeden rząd zapinana. Pantalony stosowne do fraku lub surduta. Do wszystkich ubiorów swoich używać będą guzików białych z herbem Akademii. Kapeluszków zwyczajnych okrągłych czarnego koloru, albo czapek w kształcie furażerek z obwódką gałązki podwójney jak u kołnierzów. Te czapki do koloru munduru stosować się powinny.

Zaszczytzeni stopniami Akademickimi będą mogli używać kapeluszków stosowanych i szpad przy powyższym ubiorze.

Uczniowie Licealni używać będą fraków i surdutów w kolorze i kroiu takim iak Audytorowie Uniwersytetu, z tą różnicą, że: 1. na kołnierzu będzie gałązka oliwna pojedyncza, 2. na guzikach do wszystkich ubiorów używanych, odlewanych z cynku, będą litery odznaczające Lyceum i Oddział, a przeto dla Lyceum Świętey Anny: L. I. O. Dla Lyceum zaś Świętey Barbary: L. II. O. Kapeluszków używać będą takich iak *Uczniowie Uniwersytetu* i podobnychże czapek, lecz z iedną tylko obwódką gałązki oliwney.

Uczniowie wszyscy czyli to Uniwersytetu czyli Lycealni, u kaźdey odzieży wierzchniey, płaszczów lub fater, winni będą mieć przyszyte do kołnierzów gałazki oliwne podwójne lub pojedyncze, podług tego iak są Uczniami Uniwersytetu lub Lycealnemi. —

Ponieważ z rozpoczęciem Kursu Szkolnego z r. 182 $\frac{1}{2}$ żaden Uczeń do Szkół Krakowskich bez przepisanego wyżej munduru dopuszczonym nie będzie; przeto ze względu na ubóstwo niektórych Uczniów wolno im będzie stare ubiory zużywać, pod warunkiem przyszywania do kołnierza gałazek oliwnych.

Wzory przedmiotów mundurowych złożone są w Inspektoracie Instytutów Naukowych przy Ulicy Grodzkiej pod L. 117. w Gmachu Kollegium Iurydyczne zwanym.

8. Dla ochrony zacney Młodzieży Szkolney od zakazanego Ustawami wdawania się z podeyrzanymi ludźmi i z starozakonnymi handlarzami w kupna, przedaże i zamiany książek, dźiać się zwykle przy rozjeżdżaniu się na Wakacye i za powrotem z Wakacyy, — nie mniej dla otwarcia sposobności ubogim pilnym Uczniom, bycia opatrzonymi w książki, któreby szczodrota możniejszych dfiarować dla nich raczyła; urządzonym został w obudwóch Lyceach: *Skład Książek używanych*, gdzie kaźdy Uczeń otrzymawszy do tego wolność od Rodziców lub Opiekunów, po skończeniu klasy niższej, niepotrzebne już książki, zo-

stawić może w cenie, o iedną trzecią część niższej od sklepowey za dochowaną w całości, a o połowę taniey za przybrudzoną znacznie. — Gdy po Wakacyach wróci się Uczeń do Szkół, odbierze należytość za swoją książkę, jeżeli już przedaną została, i może sam w tymże składzie nabywać inną iemu potrzebną. Uczniowie majątnieysi będą tu mieli sposobność okazać się dobroczynnymi dla ubogich; za upoważnieniem albowiem od Rodziców lub Opiekunów, mogą ofiarować książki już im niepotrzebne. Wreszcie, gdy porządek skrupulatnego w tym względzie postępowania z książkami składanemi, przepisany i wydany został przez *JW. KURATORA JENERALNEGO INSTYTUTOW NAUKOWYCH WW. Pro-Rektorom* obudwóch Lyceów, żaden przeto z Uczniów w inny sposób książek swoich pozbywać albo wymieniać nie będzie władnym. —

Te tymczasowe przepisy, iako na teraz naysposobniejsze, udzielonemi zostają; szczegółowe zaś, tyczące się obowiązków Uczniów Szkolnych i karności, Dyrektorów domowych i Lokatorów oraz Pensyonarzy, w czasie rozpoczęcia Szkół do wiadomości podanemi będą.

Działo się w Krakowie dnia 23. Czerwca 1827. r.

A. Czapski.

Insp. Instyt. Nauk.